

Elméleti és módszertani irányzatok a politikatudományban - I. félév

Tárgyfelelős: Körösenyi András

A kurzus célja

A kurzus célja segítséget adni az elsőéves doktori hallgatóknak a kutatási kérdésükhöz legjobban illeszkedő elméleti-módszertani keret tudatosabb megválasztására, a kutatási kérdések pontosítására, továbbá a kutatás szakirodalomban való elhelyezkedésének a meghatározására. A kurzus szeminárium formájában működik. Az elméleti-módszertani keret szerepét és jelentőségét a kutatásban egy-egy konkrét, az adott keretet alkalmazó kutatás megismerésén és kielemezésén keresztül tanulmányozzák a hallgatók. Minden órára egy vagy két, az alábbi jegyzékből kijelölt publikáció tanulmányozásával kell készülni; órai prezentációk, aktív órai részvétel elvárt.

1. óra: Bevezető

Ontológia, episztemológia és módszertan. A normativitás a politikatudományban. Természet- és társadalomtudomány különbözősége. Az értékmentesség problémája. Tudományos paradigmák. Meta-teoretikus kérdések.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- *Lowndes, Vivien – David Marsh – Gerry Stoker (eds.) (2018): Theory and Methods in Political Science. 4th Edition.
- Almond, and Stephen J. Genco 1997: Clouds, Clocks and the Study of Politics, World Politics, Vol 29. No. 4., pp. 489-522. DOI: 10.2307/2010037
- Némedi Dénes: „Putnam és Weber – tények és értékek”, Századvég Új folyam 32. szám (2004. 2. szám), 161-176.
- Szántó Zoltán 2002, „Társadalomtudomány és értékítéletek”, Századvég, Új folyam, 32. szám (2004. 2. szám) 145-160.
- Kuhn, Thomas, S. 1984, A tudományos forradalmak szerkezete, Budapest: Gondolat. 1-3. és a 8-9. fejezetek.

2. óra: A pozitívizmus hagyománya: a behaviorizmus és a racionális választások elmélete

Pozitivisták hagyomány két ága; Behaviorizmus: induktív megközelítés; általánosíthatóság; valószínűségi törvények; kvantitatív empirikus módszer. RVE: axiómák és előfeltevések; célracionális cselekvés; deduktív módszer; prediktív modellek; empirikus tesztelés;

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Downs, Anthony 1990: "Politikai cselekvés a demokráciában: egy racionális modell" *Közgazdasági Szemle*.9.szám 993-1001.o.
- Róbert Péter és Papp Zsófia: „Kritikus választás? Pártos elkötelezettség és szavazói viselkedés a 2010-es országgyűlési választásokon”. In: Boda Zsolt-Körösenyi András (szerk.) *Van irány? Trendek a magyar politikában*. Budapest, Új Mandátum – MTA TK Politikatudományi Intézet 2012, 41-64.
- Róbert Péter 1999a: A racionális szavazó Magyarországon. *Századvég*, 12. szám, 3–31.

3. óra: A behavioralizmus és a pozitívizmus korlátai és kritikái

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Blyth, M. (2013). Paradigms and Paradox: The Politics of Economic Ideas in Two Moments of Crisis. *Governance*, 26(2), 197-215.
- Blyth, Mark(2009) 'COPING WITH THE BLACK SWAN: THE UNSETTLING WORLD OF NASSIM TALEB', *Critical Review*, 21: 4, 447 — 465.DOI: 10.1080/08913810903441385. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/08913810903441385>
- Taleb, Nassim Nicholas: *A fekete hattyú*.
- Körösenyi András, Patkós Veronika, Plesz Bendegúz és Susánszky Pál (2022): Heresztetikai és retorikai stratégiák egy nyílt „framing” szituációban: elmélet és egy kísérleti kutatás eredményei. *Politikatudományi Szemle* 4. szám. 105-136.
- Schabert, Tilo 2013, A politika méltóságáról és jelentőségéről. Budapest, Századvég, 25-110.

4. óra: Institucionalizmus

Duverger, Sartori: választási rendszer => pártrendszer => pol rendszer.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Przeworski, Adam, Susan Stokes and Bernard Manin, eds. 1999. *Democracy, Accountability and Representation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Putnam, Robert 1993: *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton U.P.
- Lijphart, A.: *Democracies. Patterns of Majoritarian and Consensus Government in Twenty-One Countries*. (Yale University Press, 1984)
- Körösenyi András – Illés Gábor – Metz Rudolf 2017: Kontingencia és politikai cselekvés. A politikai vezetők szerepe válsághelyzetekben. *Politikatudományi Szemle*. 1. szám 7-30.
- Soós Gábor – Körösenyi András (szerk.) (2013): *Azt tették, amit mondtak? Választási ígérek és teljesítésük, 2002-2006*. Budapest: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet.
http://www.mtapti.hu/uploaded_files/7822_Tordelt_kotet_honlapra.pdf

- Körösenyi András – Sebők Miklós (2013) *Ígéret, mandátum, teljesítés. A pozitív mandátumelmélet gyenge változata.* 2. fejezet 18-39.

Elméleti és módszertani irányzatok a politikatudományban - II. félév

5. óra: Konstruktivizmus

Konstruktivizmus és határai; heresztetika és manipuláció; diskurzus és jelentés-adás;

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Riker, William H. 1996. "The core of campaigning: rhetoric and heresthetic." In: *J The Strategy of Rhetoric: Campaigning for the American Constitution*, eds. Calvert R. Mueller, and R. Wilson, 3–11. New Haven: Yale University Press.
- Disch, Lisa. 2021. *Making Constituencies: Representation as Mobilization in Mass Democracy*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Blyth, M. (2003). Structures Do Not Come with an Instruction Sheet: Interests, Ideas, and Progress in Political Science. *Perspectives on Politics* 1, 695–706.
- Enyedi Zsolt 2004: A voluntarizmus tere. *Századvég*, (3) 3-27.
- Hall, Peter 1993: Policy Paradigms, Social learning and the State: The case of Economic Policy-making in Britain. *Comparative Politics*, Vol 25. No.3, pp.275-296.
- Körösenyi András: Lehangelő tudomány, vagy a politika művészete? in uő: *Manipuláció és demokrácia*. Bp. Gondolat, 2019. 102-133., illetve: *Politikatudományi Szemle*, 2009 évi 3. szám, 33–56.
- Lakoff, George. 2011. "Changing Brains: Lessons from the Living Wage Campaign." In *Manipulating democracy*, eds. Wayne Le Cheminant and John M. Parrish, 93–112. Abingdon and New York: Routledge.
- Körösenyi András – Illés Gábor – Metz Rudolf 2017: Kontingencia és politikai cselekvés. A politikai vezetők szerepe válsághelyzetekben. *Politikatudományi Szemle*. 1. szám 7-30.

6. óra: Marxizmus és poszt-strukturalizmus

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Sebők, Miklós (2008) A marxista politikatudomány kemény magja. *FORDULAT: TÁRSADALOMELMÉLETI FOLYÓIRAT* (2). pp. 38-66.
- Thomas Piketty: Bevezetés. In: *A tőke a 21. században*. Kossuth, Budapest, 2015. 11-47.
- Éber Márk Áron: A csepp. Napvilág.
- Scheiring Gábor (2019): *Egy demokrácia halála – Az autoriter kapitalizmus és a felhalmozó állam felemelkedése Magyarországon*, Budapest: Napvilág Kiadó.
- Kiss Viktor (2022): Dominancia és hegemonia: politikai ideológiák a mai Magyarországon. In: *Igazságosság – demokrácia – fenntarthatóság*.

Társadalomelméleti esszék. Szerk. Antal Attila és Földes György. Bp., Napvilág kiadó

- Huszár Ákos (2007): Kririkai elmélet és Marx. Replika - 58 (2007. szeptember): 145–168.

7. óra: Viselkedési politikatudomány, politikai pszichológia

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Patkós, Veronika and András Szántó. 2021. “Does sophistication increase partisan bias? Evidence from a cross-national analysis.” *European Politics and Society*, <https://doi.org/10.1080/23745118.2020.1769941>
- Mason, Liliana. 2015. “I Disrespectfully Agree: The Differential Effects of Partisan Sorting on Social and Issue Polarization.” *American Journal of Political Science*, 59(1): 128-145. DOI: [10.1111/ajps.12089](https://doi.org/10.1111/ajps.12089)
- McCoy, Jennifer and Murat Somer. 2019. “Toward a theory of pernicious polarization and how it harms democracies: Comparative evidence and possible remedies.” *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 681(1):234–271.
- Le Cheminant, Wayne and John M. Parrish, eds. 2011. *Manipulating Democracy: Democratic Theory, Political Psychology, and Mass Media*. Abingdon and New York: Routledge.
- Broockman, David E., Joshua L. Kalla, and Sean J. Westwood. 2023. “Does Affective Polarization Undermine Democratic Norms or Accountability? Maybe Not.” *American Journal of Political Science* 67(3): 808–28. DOI: [10.1111/ajps.12719](https://doi.org/10.1111/ajps.12719).

8. óra: Normatív és analitikus / realista politikaelmélet

Normatív/deskriptív megközelítés, és viszonyuk egymáshoz; konceptualizálás; realista és kontrafaktuális előfeltevések; realista / deskriptív / analitikus megközelítések és normativitás viszonya; empirizmus/realizmus és status quo-bias (legitimáló szerep); normativitás és de-legitimáló szerep; normativitás és utópizmus; elmélet és cselekvés viszonya; a normativitás helye a demokráciaelméletben (Körösényi 2007); Körösényi és Gyulai; Körösényi, Illés és Gyulai 2020).

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Körösényi András: A politikai polarizáció és következményei a demokratikus elszámoltatásra. In: Boda Zsolt-Körösényi András (szerk.) *Van irány? Trendek a magyar politikában*. Budapest, Új Mandátum – MTA TK Politikatudományi Intézet 2012, 284-309.
- Körösényi András és Gyulai Attila (2019): „A hibridrezsimek fogalmának korlátai és egy alternatív megközelítés: a plebiszciter vezérdemokrácia”. In: *Hibrid rezsimek*. Szerk. Böcskei Balázs és Szabó Andrea, Budapest: MTA TK PTI és Napvilág Kiadó, 159-

178.o. https://politikatudomany.tk.mta.hu/uploads/files/Bocskei-Szabo-Hibrid_rezsimek.pdf

- Körösenyi A. (2007): „A demokratikus elitizmus konszenzusán túl“. *Politikatudományi Szemle*, 2007. 4. szám, 7-28.
- Körösenyi András (2021): A populizmus mint ellenségkép. <https://www.valaszonline.hu/2021/04/06/populizmus-korosenyi-andras-essze/>

Teljesítés

I. félév végén: 500-600 szavas esszé az órán megadott témában.

II. félév végén: Írásos bemutatása, hogy melyik elméleti-módszertani keretbe illeszthető legjobban a saját doktori kutatás; az ezzel kapcsolatos dilemmák és kérdések elemzése.
Terjedelem: 1000-1500.